

Brüssel, 13. mai 2025
(OR. en)

8853/25

CULT 48
JEUN 68
AUDIO 39
PI 86
EDUC 145
EMPL 173
SOC 276
DIGIT 86
RECH 204
STAT 24

MENETLUSE TULEMUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Delegatsioonid
Teema:	Nõukogu järelused, mis käsitlevad noorte kunstnike ning kultuuri- ja loometöötajate toetamist karjääri alustamisel

Delegatsioonidele edastatakse lisas eespool nimetatud järelused, mis kiideti heaks nõukogu 13. mai 2025. aasta istungil (haridus, noored, kultuur ja sport).

**Nõukogu järeldused, mis käsitlevad noorte kunstnike ning kultuuri- ja loometöötajate
toetamist karjääri alustamisel**

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

VÖTTES ARVESSE

1. kultuuri kui ühise hüve, kunstilise vabaduse ja kultuurilise mitmekesisuse olemuslikku väärtust, samuti kultuuri- ja loomesektori rolli Euroopa sotsiaal-majanduslikus arengus ning Euroopa identiteedi, kogukonnatunde ja demokraatia põhimõtete tugevdamisel;
2. asjaolu, et kunstnikud ning kultuuri- ja loometöötajad on loovuse ja innovatsiooni edendajad, kes kannavad kultuuriväärtusi, toetavad Euroopa sotsiaalset ja majanduslikku ühtekuuluvust, suurendavad meie demokraatlike ühiskondade jõukust, mitmekesisust ja kaasavust ning toimivad kohaliku ja piirkondliku arengu kestlike võimaldajatena;
3. noorte kunstnike ning kultuuri- ja loometöötajate rolli kultuurisektori vastupanuvõimelisemaks ja kestlikumaks muutmisel;
4. noorte kunstnike ning kultuuri- ja loometöötajate olulist panust kultuurilisse mitmekesisusse tänu nende uutele loomingulistele lähenemisviisidele ja uuenduslikele kontseptsioonidele ning rahvusvahelise rahu ja julgeoleku säilitamisele ja edendamisele¹;
5. asjaolu, et ELi õiguses või liikmesriikide õigussüsteemides puudub mõiste „noor kunstnik“ või „noored kultuuri- ja loometöötajad“ selge määratlus²;

¹ ÜRO tulevikupakt, mille ÜRO Peaassamblee võttis vastu 22. septembril 2024 toimunud tulevikuteemalisel tippkohtumisel.

² Käesolevas dokumendis kasutatud mõisteid on täpsemalt selgitatud lisa osas „Mõisted“.

6. asjaolu, et olenemata nende rollist või staatusest palgatöötaja või füüsilisest isikust ettevõtjana ning soolisest ja muud liiki ebavõrdsusest iseloomustab noorte kunstnike ning kultuuri- ja loometöötajate sotsiaalset ja ametialast olukorda – olenevalt viljeldavast kunstivaldkonnast – sageli ebakindlus, katkendlik töötamine ja ettearvamatu sissetulek, nõrk positsioon töövõtjate suhtes ning ebapiisav või olematu juurdepääs sotsiaalkindlustusele;
7. asjaolu, et tööturule sisenevatel noortel kunstnikel ning kultuuri- ja loometöötajatel on sageli piiratud teadmised ettevõtluse, majanduse, raamatupidamise, õigusraamistike (sealhulgas autoriõiguse ja muude intellektuaalomandiõiguste), rahastamisele juurdepääsu ja sotsiaalkindlustuse alaste võimaluste kohta;
8. asjaolu, et noored kunstnikud ning kultuuri- ja loometöötajad ei leia vaatamata oma kunstiharidusele sageli head töökohta kultuuri- ja loomesektoris või on sunnitud otsima täiendavaid võimalusi elatise teenimiseks;
9. avalik-õiguslike ja eraõiguslike kultuuriasutuste rolli töövõimaluste loomisel, sealhulgas noortele kunstnikele ning kultuuri- ja loometöötajatele tööhõive, mentorluse jms kohta teabe andmise kaudu;
10. vajadust algatuste järele oma erialal tööd alustavate noorte kunstnike ning kultuuri- ja loometöötajate toetamiseks, ning süstemaatilisema lähenemisviisi järele selliste isikute toetamiseks;

11. asjaolu, et noori kunstnike ning kultuuri- ja loometöötajate töötasu peetakse üldiselt madalaks, ning et neile tuleb maksta õiglast ja piisavat töötasu, nii et see kajastaks nende haridust, tegelikku pädevust ja töökogemust³;
12. kultuuri- ja loomesektoriga seotud töö tähtsuse ja olemuse vähest avalikku tunnustamist ning loomeprotsessi keerukust;

PALUB LIIKMESRIIKIDEL ASJAKOHASEL TASANDIL

13. tunnistada kunsti valdkonnas tegutsejate ainulaadseid omadusi ja nende keerulisi töötingimusi, sealhulgas puude ja sooga seotud takistusi, samuti sotsiaalseid ja rassilisi takistusi, vajadust määratleda sellised kutsealad elatusallikana ning vajadust nõuetekohaselt austada autoriõigust ja sellega kaasnevaid õigusi ning muid intellektuaalomandiõigusi, mis tekivad kunstnikel ning kultuuri- ja loometöötajatel nende kutsealadel tegutsemise tulemuste suhtes;
14. tunnistada vaimse tervise tähtsust ja probleeme, millega noored kunstnikud ning kultuuri- ja loometöötajad võivad kokku puutuda, ning julgustada asjakohaste toetusmeetmete väljatöötamist;
15. kaaluda noorte kunstnike ning kultuuri- ja loometöötajate piisava sotsiaalkindlustuse ja sotsiaalsete õiguste väljatöötamist või parandamist;

³ Euroopa Parlamendi 21. novembri 2023. aasta resolutsioon soovitustega komisjonile kunstnike ning kultuuri- ja loomesektori töötajate sotsiaalse ja professionaalse olukorra ELi raamistiku kohta (2023/2051(INL)).

16. püüda vajaduse korral arendada kunstihariduse sisu, et aidata noortel omandada kõik kultuuri- ja loomesektoris vajalikud pädevused ning saada teavet olulistel sellistel olulistel teemadel nagu töövõimalused, ettevõtlus, õiglasel taval, autoriõigus ja laiem intellektuaalomandi raamistik, digitaalsed ja tehnoloogilised vahendid, sealhulgas tehisaru – nii selle võimalikud kasutusviisid kui ka võimalikud riskid, seadusest tulenevad õigused ja kohustused, sotsiaalkindlustus, võitlus seksuaalse ja soolise vägivalla vastu ning üldisemalt võitlus diskrimineerimise kõigi vormide vastu, reklaam ja turundus, veebipõhise kohaloleku ülesehitamine ning suhete loomine digitaalse publikuga;
17. innustada kunstiharidusega tegelevaid sidusrühmi kirjeldama projekte, mida toetada ELi programmist „Erasmus+“ noortele kunstnikele ning kultuuri- ja loometöötajatele hariduse andmiseks ja oskuste arendamiseks;
18. innustada kunstiharidusega tegelevaid sidusrühmi täiendavalt arendama ja tugevdama oma karjäärikeskuste või samalaadsete institutsioonide rolli või – kui see on asjakohane – soodustama karjäärinõustajate ja ELi riikides tegutsevate kultuuriasutuste vahelist koostööd;
19. jätkata noorte kunstnike ning kultuuri- ja loometöötajate tegevuse toetamist kultuuri- ja loomesektoris, andes teavet programmi „Loov Euroopa“ ning muude asjakohaste Euroopa programmide ja algatuste, sealhulgas ühtekuuluvuspoliitika fondide kohta;

20. edendada ja vajaduse korral soodustada kõigile avatud informaalset ja mitteformaalset õppevormi (nt harrastuskunsti hariduse kaudu) ning noorte kunstnike ning kultuuri- ja loometöötajate elukestvat õpet (nt õpikodade ja loomeresidentuuride kaudu), et stimuleerida nende arengut ja anda neile karjääri alustamiseks vajalik oskusteave ja oskused;
21. kaaluda erinevates kultuuri- ja loomesektorites töötavate kunstnike ning kultuuri- ja loometöötajate vahelise koostöö olemasolevate valdkondadevaheliste võrgustike arendamist ja edendamist koos avaliku halduse, ettevõtluse, tööstuse ja akadeemiliste ringkondade esindajatega, sealhulgas äärepoolseimates ja ebasoodsas olukorras olevates piirkondades ning ülemeremaades ja -territooriumidel;
22. toetada loomingulise ja kunstilise tegevuse alustamist ja tulemusi erinevates kultuuri- ja loomesektorites ning suurendada nii traditsioonilistes kui ka uutes valdkondades karjääri alustavate noorte kunstnike ning kultuuri- ja loometöötajate nähtavust, muu hulgas spetsiaalseid programme luues;
23. kaaluda noortele kunstnikele ning kultuuri- ja loometöötajatele kui tööturul alaesindatud rühmale suunatud tõhusate toetussüsteemide ja eraisikute poolse metseenluse stimuleerimiskavade edendamist ja arendamist, tagades õiglaste põhimõtete – piisava tasu ja õiglaste töötingimuste – integreerimise rahastamisstrateegiasse;

24. jätkata ja edasi arendada noorte kunstnike ning kultuuri- ja loometöötajate stipendiumiprogramme;
25. kaaluda olemasolevate vahendite arendamist ja edendamist või uute vahendite loomist (nt veebiportaali/juhendi/uudiskirja vormis), mis on pühendatud kasulikule teabele, parimatele tavadele ja uudistele noorte kunstnike ning kultuuri- ja loometöötajate tööturu kohta, ning teadmiste parandamist noorte kunstnike ning kultuuri- ja loometöötajate, sealhulgas puuetega ja vähemate võimalustega inimeste tööhõive kohta;
26. kaaluda selliste algatuste toetamist ja hõlbustamist, mis hõlmavad otsesidemeid etableerunud ja noorte kunstnike ning kultuuri- ja loometöötajate vahel, näiteks spetsiaalsed kontaktide ja võrgustike loomise üritused või mentorlusprogrammid, et aidata kultuuri- ja loomesektoris luua üleminek hariduse omandamiselt tööhõivele;
27. hoida ajakohasena oma andmed platvormil CreativesUnite, mis kaardistab kultuuri- ja loomesektori töötingimusi ning meetmeid, sealhulgas neid, mida kohaldatakse Ukraina kunstnike suhtes⁴;

⁴ <https://creativesunite.eu/>.

KUTSUB EUROOPA KOMISJONI JA LIIKMESRIIKE ÜLES ASJAKOHASEL TASANDIL JA OMA VASTAVAS PÄDEVUSVALDKONNAS:

28. kooskõlas nõukogus ja Euroopa Parlamendis toimunud aruteludega edendama noorte kunstnike ning kultuuri- ja loometöötajate sotsiaalse ja kutsealase olukorra jaoks sobivaid tingimusi, mis on tulevase ELi kultuurialase strateegilise raamistiku, järgmise ELi kultuurialase töökava ning käimasoleva Euroopa sotsiaalpartnerite ja sidusrühmadega toimuva dialoogi võtmeküsimus;
29. julgustama noori kunstnikke ning kultuuri- ja loometöötajaid osalema olemasolevates programmides nagu „Loov Euroopa“ (sealhulgas „Culture Moves Europe“), „Erasmus+“, „Erasmus noortele ettevõtjatele“ ja „Euroopa horisont“. Lisaks looma vajaduse korral stiimuleid, et võimaldada noortel kunstnikel ning kultuuri- ja loometöötajatel vahetada parimaid tavaid ja omandada kogemusi nendes programmides osalevates ELi liikmesriikides ja muudes riikides. Selleks tuleks edendada algatusi, mis pakuvad programmide „Erasmus+“, „Loov Euroopa“ ja „Euroopa horisont“ riiklike kontaktpunktide vahelisi ristteabeüritusi või ühiseid teabevahetusplatvorme;
30. edendama veelgi programmi „Loov Euroopa“, sealhulgas liikuvusmeetet „Culture Moves Europe“ ja muid algatusi, mis võimaldavad noortel kunstnikel ning kultuuri- ja loometöötajatel osaleda individuaalsetes kultuurialase liikuvuse projektides ja residentuurides kõigis programmiga „Loov Euroopa“ ühinenud riikides ja võimaluse korral ka mujal ning mis võib aidata neil arendada ja süvendada rahvusvahelisi kutsealaseid suhteid;

31. soodustama projekte, mis hõlmavad uuringuid tööturul alustavate noorte kunstnike ning kultuuri- ja loometöötajate olukorra kohta, milles käsitletakse tööõigusakte, maksustamist ja sotsiaalkaitset;
32. edendama sotsiaaldialoogi lisaväärtust noorte kunstnike ning kultuuri- ja loometöötajate töötingimuste parandamise vahendina riigi ja ELi tasandil ning toetama meetmeid, mis tuginevad ELi tasandil juba tehtud tööle liikuvuse, maksustamise (sealhulgas käibemaks), sotsiaalkindlustuse, tööohutuse ja töötervishoiu, teabejagamise ning muude kunstnike ning kultuuri- ja loometöötajatega seotud küsimuste valdkonnas, ning edendama oskusteabe ja parimate tavade vahetamist kultuuri- ja loomesektoris;
33. austades täielikult nende sõltumatust, soovitama kultuuriasutustel ja -kodadel edendada noorte kunstnike ning kultuuri- ja loometöötajate osalemist otsustusprotsessis;
34. kaaluma noorte kunstnike ning kultuuri- ja loometöötajate andmete lisamist avalikku statistikasse, kui see on asjakohane ega tekita liigset halduskoormust;
35. selleks et parandada haridus- ja koolitusprogrammide vastavust vajalikele oskustele, edendama – kui see on asjakohane – korrapäraseid ja võrreldavaid üleeuroopalisi hariduse omandanute karjääriseiresüsteeme, mis põhinevad katseprojekti „Eurograduate“ üleeuroopalisel kogemusel;
36. hõlbustama ja toetama pädevuste piiriülest ülekantavust kultuuri- ja loomesektoris;

37. kaaluma noorte kunstnike ning kultuuri- ja loometöötajate jaoks kvaliteetsete praktikakohtade loomise ja laiendamise toetamist, samuti asjakohaste Euroopa programmide ja algatuste, sealhulgas ühtekuuluvusfondide kaudu toetatavat kultuuri- ja loomevahetust, mis võib aidata jagada parimaid tavasid ning luua haridus-, koolitus- ja noorteorganisatsioonidel sidemeid kultuuri- ja loomemajanduse organisatsioonidega;
38. vajaduse korral jätkuvalt toetama programmi „Erasmus+“ kultuurilist mõõdet, mis on toetanud kunsti- ja kultuurivaldkonna kõrgharidusasutuste liikuvus- ja koostööprojekte, avanud noortele võimalusi kultuuri avastamiseks ja sellega tegelemiseks ning võimaldanud tuhandetel kultuuripärandiga tegelevatel institutsioonidel ja ühendustel arendada oma haridusprogramme;
39. kaaluma noorte kunstnike ning piiratud võimalustega kultuuri- ja loometöötajate, näiteks vähemuste hulka kuuluvate või programmiga „Loov Euroopa“ liitunud kolmandatest riikidest pärit, ohus olevate ja ümber asuma sunnitud kunstnike toetamist, et aidata neil parandada oma sissetulekut ja suurendada nende konkurentsivõimet tööturul (selliste algatuste kaudu nagu kunstiresidentuur, õigusnõustamine, kursused, koolitus ja rahalised vahendid loovuse edendamiseks);
40. kasutama ja edasi arendama liikmesriikide olemasolevaid platvorme parimate tavade tutvustamiseks⁵, et suurendada noorte kunstnike ning kultuuri- ja loometöötajate nähtavust;
41. tegema 2029. aastal käesolevate järelduste rakendamisest kokkuvõtte;

⁵ Nt alustavate kunstnike toetamise Euroopa platvormid (2021–2023): <https://culture.ec.europa.eu/creative-europe/creative-europe-culture-strand/european-platforms>; EIP instituudi rahastatav kunstnike arenguprogramm (ADP): <https://institute.eib.org/whatwedo/arts/artists-residencies/>.

PALUB EUROOPA KOMISJONIL:

42. kaaluda olemasolevate noore kunstniku ning noore kultuuri- ja loometöötaja määratluste kaardistamist liikmesriikides, mis võimaldaks võrrelda andmeid riikide ja eri valdkondade vahel;
43. programmi „Loov Euroopa“ edule tuginedes edendada algatusi, mis on üldiselt suunatud noortele kunstnikele ning kultuuri- ja loometöötajatele;
44. püüda lihtsustada ELi rahastamisvõimaluste taotlemise protsesse, et vähendada noorte kunstnike ning kultuuri- ja loometöötajate halduskoormust;
45. kaaluda noortele kunstnikele ning kultuuri- ja loometöötajatele suunatud võimaluste arendamist olemasolevates Euroopa programmides ja asjakohastes tulevastes poliitikavaldkondades;
46. arendada edasi olemasolevaid, programmi „Loov Euroopa“ raames kaasrahastatud temaatilisi võrgustikke⁶, mis on mõeldud erinevates kultuuri- ja loomesektorites töötavatele kunstnikele ning kultuuri- ja loometöötajatele, et vallandada karjääri alustavate noorte kunstnike ning kultuuri- ja loometöötajate potentsiaal;
47. jätkata teadusuuringute, sealhulgas valdkondadevaheliste teadusuuringute edendamist selles valdkonnas; analüüsida kultuuri seost erinevate teadus- ja majandusvaldkondadega; ning kaaluda ELi rahastatavate interdistsiplinaarsete teadusvõrgustike loomist, pöörates erilist tähelepanu noortele kunstnikele ja loometöötajatele, et uurida kultuuri- ja loometegevuse ning teaduse, tehnoloogia, majanduse, sotsiaalse innovatsiooni ja tervishoiu vahelisi seoseid.

⁶ Euroopa võrgustikud: <https://culture.ec.europa.eu/creative-europe/creative-europeculture-strand/european-networks>.

Mõisted

Käesolevates järeldustes kasutatakse järgmiseid mõisteid:

- „noored kunstnikud ning kultuuri- ja loometöötajad“ – 18–30aastased, samuti oma karjääri alustavad mis tahes vanuses alustavad kunstnikud ning kultuuri- ja loometöötajad;
- „kultuuri- ja loomesektorid“ – kõik sektorid⁷,
 - a) millest paljudel on potentsiaali innovatsiooni ja töökohtade loomiseks, eelkõige intellektuaalomandiõiguste alusel, ning mille tegevus
 - i) tugineb kultuurilistele väärtustele ning kunstilisele ja muule individuaalsele või kollektiivsele loomingulisele väljendusele ja
 - ii) hõlmab selliste kaupade ja teenuste arendamist, loomist, tootmist, levitamist ja säilitamist, mis kätkevad endas kultuurilist, kunstilist või muud loomingulist väljendust, ning selliseid seonduvaid funktsioone nagu haridus või juhtimine;
 - b) olenemata sellest,
 - iii) kas nimetatud sektorite tegevus on suunatud turule või mitte,
 - iv) millist liiki struktuur tegevust läbi viib ja
 - v) kuidas seda struktuuri rahastatakse.

Kõnealused sektorid hõlmavad muu hulgas arhitektuuri, arhiive, raamatukogusid ja muuseume, kunstikäsitööd, audiovisuaalseid teoseid (sealhulgas filmid, televisioon, videomängud ja multimeedia), materiaalsed ja vaimset kultuuripärandit, disaini (sealhulgas moedisain), festivale, muusikat, kirjandust, etenduskunsti (sealhulgas teater ja tants), raamatuid ja kirjastamist, raadiot ja kujutavat kunsti.

⁷ Eelkõige need, mida on nimetatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 2021. aasta määruse (EL) 2021/818, millega luuakse programm „Loov Euroopa“ (2021–2027) ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 1295/2013, artikli 2 lõikes 1.

Viited:

- nõukogu resolutsioon ELi kultuurivaldkonna töökava kohta aastateks 2023–2026 (2022/C 466/01);
- nõukogu järeldused, mis käsitlevad noorte juurdepääsu kultuurile (ELT C 326, 3.12.2010, lk 2);
- nõukogu järeldused noorte loome- ja innovatsioonipotentsiaali edendamise kohta (ELT C 169, 15.6.2012, lk 1);
- nõukogu järeldused noorte loomepõlvkondade kohta (2019/C 189/06);
- nõukogu järeldused noorte ja töö tuleviku kohta (2019/C 189/05);
- nõukogu järeldused kultuuri- ja loomemajanduse taastumise, vastupanuvõime ja kestlikkuse kohta (2021/C 209/03);
- nõukogu järeldused, mis käsitlevad kultuurivahetuse tugevdamist loovisikute ning kultuuri- ja loometöötajate liikuvuse ning mitmekeelsuse kaudu digiajastul (2022/C 160/07);
- nõukogu järeldused ohus olevate ja ümber asuma sunnitud loovisikute kohta (2023/C 185/09);
- nõukogu järeldused kultuurile juurdepääsu parandamise ja edendamise kohta (C/2024/7446);

- Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 2021. aasta määrus (EL) 2021/818, millega luuakse programm „Loov Euroopa“ (2021–2027) ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 1295/2013;
- Euroopa Parlamendi 20. oktoobri 2021. aasta resolutsioon kunstnike olukorra ja ELi kultuurielu taastumise kohta (2020/2261(INI));
- Euroopa Parlamendi 21. novembri 2023. aasta resolutsioon soovitud komisjonile kunstnike ning kultuuri- ja loomesektori töötajate sotsiaalse ja professionaalse olukorra ELi raamistiku kohta (2023/2051(INL));
- avatud koordineerimise meetodi töörühma aruanne loovisikute ning kultuuri- ja loometöötajate staatuse ja töötingimuste kohta: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/01fafa79-1a13-11ee-806b-01aa75ed71a1/language-en> ;
- algatuse „Voices of Culture“ aruanne „Youth, Mental Health and Culture“ („Noored, vaimne tervis ja kultuur“), 2023;
- loovisikute töötingimuste teave platvormil CreativesUnite, mis hõlmab ja ajakohastab avatud koordineerimise meetodil valminud uuringu tulemusi ja järeldusi: <https://creativesunite.eu/work-condition/>;
- UNESCO kultuurilise väljenduse mitmekesisuse kaitse ja edendamise konventsioon (2005);
- katseprojekt Eurograduate: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/51f88c2e-a671-11ea-bb7a-01aa75ed71a1/language-en>;
- Porto Santo harta „Kultuur ja demokraatia edendamine: kultuurilise kodakondsuse suunas liikumine Euroopas“ (2021);
- Recommendation Concerning the Status of the Artist (Soovitus kunstniku staatuse kohta), UNESCO 1980;

- loovuse võimestamine: UNESCO 1980. aasta soovitus rakendamine, viies ülemaailmne konsultatsioon 2023;
 - Defending Creative Voices: Artists in emergencies, Learning from the safety of journalists (Loovate häälte kaitsmine: loovisikud hädaolukordades – ajakirjanike turvalisuse õppetunnid), UNESCO 2023;
 - Euroopa Komisjoni suunised füüsilisest isikust ettevõtjate kollektiivlepingute kohta;
 - nõukogu 13. mai 2024. aasta soovitus „Liikuvus Euroopas“ – õpirände võimalused kõigile (Europa.eu);
 - UNESCO kultuuri- ja kunstihariduse raamistik, 2024.
-